

Dr. BabasahebAmbedkar Open University
Term End Examination January-2026

Course	: B.A.	Date	: 20/02/2026
Subject Code	: SKTMJ-202/SKTMJ-204	Time	: 03:00am to 05:15pm
Subject Name	: વૈદિક સાહિત્ય અને ઉપનિષદ	Duration	: 02.15 Hours
		Max. Marks	: 70

પ્રશ્ન-1 (અ).નીચે આપેલ મંત્રોના ભાષાંતર કરો. (કોઈપણ બે) (10)

1. યામશ્ચિનાવમિમાતાં યસ્યાં વિષ્ણુર્વિચક્રમે ।
ઇન્દ્રો યાં ચક્ર આત્મનેઽનમિત્રાં શત્રીપતિઃ ।
સા નો ભૂમિર્વિસૃજતાં માતા પુત્રાય મે પયઃ ॥
2. એષામહં સમાસીનાનાં વર્ષી વિજ્ઞાનમા દદે ।
અસ્યાઃ સર્વસ્યાઃ સંસદો મામિન્દ્ર ભગિનં કૃણુ ॥
3. યો જાત એવ પ્રથમો મનસ્વાન્દેવો દેવાન્ક્રતુના પર્યભૂષત્ ।
યસ્ય શુષ્માદ્રોદસી અભ્યસેતાં નૃમ્ણસ્ય મહ્વા સ જનાસ ઇન્દ્રઃ ॥
4. યઃ શશ્વતો મોનો દધાનાનમન્યનાઞ્જ્ઞવા જઘાન ।
યઃ શર્ધતે નાનુદદાતિ શૃદ્ધ્યાં યો દસ્યોર્હન્તા સ જનાસ ઇન્દ્રઃ

(બ) સસંદર્ભ સમજાવો (કોઈપણ બે) (04)

1. તસ્મિન્સ્તવયિ કિં વીર્યમિત્યપીદં સર્વમાદદીય યદિદં પૃથિવ્યામિતિ ।
2. હિરણ્મયેન પાત્રેણ સત્યસ્યાપિહિતં મુખમ્ તત્ત્વં પૂષન્નપાવૃણુ સત્યધર્માય દૃષ્ટયે ।
3. ગિરયસ્તે પર્વતા હિમવન્તોઽરણ્યં તે પૃથિવિ સ્યોનમસ્તુ ।
4. અચ્છા સિન્ધુ માતૃતામામયાસં વિપાશમુર્વી સુભગામગન્મ ।

પ્રશ્ન-2 અઞ્ઞિસૂક્તનું રસદર્શન કરાવો. (14)

અથવા

ઈશાવાસ્યોપનિષદ દ્વારા પ્રબોધિત બે વિદ્યાઓ પરા અને અપરા વિદ્યા વિશે સવિસ્તર વર્ણવો.

પ્રશ્ન-3 વિદ્યામિત્ર-નદી સંવાદ સૂક્તની કથાવસ્તુ વિસ્તારથી લખો (14)

અથવા

ઋગ્વેદસંહિતાના મંડલક્રમને સમજાવી તેની વિશદ ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-4 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે) (14)

1. વેદાંગ સાહિત્યની ચર્ચા તમારા શબ્દોમાં કરો.
2. રાષ્ટ્રસભા સૂક્તમાં વર્ણિત સભા અને સમિતિ વિશે ચર્ચો.
3. પૃથ્વીસૂક્તમાં પૃથ્વીના સ્વરૂપો.
4. કેનોપનિષદનો સાર.

પ્રશ્ન-5 નીચે આપેલા પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (દરેકના બે ગુણ) (14)

1. ઋચ્યતે સ્તૂયન્તે દેવા અનયા ઇતિ..... ।
(A) ઋક્ (B) યજુ (C) સામ (D) અથર્વ
2. કઠોપનિષદનો સંબંધ કયા વેદ સાથે છે ?
(A) ઋગ્વેદ (B) કૃષ્ણયજુર્વેદ (C) શુક્લયજુર્વેદ (D) સામવેદ
3. કલ્પસૂત્રો કેટલા છે?
(A) 4 (B) 5 (C) 6 (D) 7

4. સામવેદના કેટલા વિભાગ છે?
(A) 5 (B) 4 (C) 3 (D) 2
5. અગ્નિસૂક્તના ઋષિ કોણ છે?
(A) વિશ્વામિત્ર (B) મધુચંદા (C) ગૃત્સમદ (D) કૌત્સ
6. રાષ્ટ્રસભા સૂક્ત કયા છંદમાં છે?
(A) ગાયત્રી (B) ઉષ્ણિઃ (C) અનુષ્ટુપ્ (D) ત્રિષ્ટુપ્
7. પૃથ્વીસૂક્તના દેવતા કોણ છે?
(A) અગ્નિ (B) ભૂમિ (C) ઇન્દ્ર (D) વરુણ
